



Finansal Kiralama (Leasing) İşlemlerinin Muhasebeleştirilmes

Hazırlayan
M. Okyay DEMİRÖRS
Uludağ Üniversitesi M.
Kemalpaşa MYO. Öğretim
Görevlisi

1. GİRİŞ

Sürekli gelişen teknoloji ve bu gelişmeye ayak uydurma çabaları, artan rekabet ortamı, büyüme istekleri ve bunlarla beraber enflasyon işletmelerin sermaye gereksinimlerini her geçen gün artırmaktadır. Her üretim faktöründe olduğu üzere sermayenin kıtlığı işletmeleri finansal açıdan zorlamaktadır. İşletmelerin amaçlarını gerçekleştirmek ve yaşamlarını sürdürmek için ihtiyaç duydukları sermayeyi kendi özkaynaklarından sağlamaları hem zor hem de ekonomik değildir. Bu durumda işletmeler yapacakları yatırımları orta veya uzun vadeli fonlarla finanse etme yoluna başvurmaktadır.

Tüm dünyada yatırımların orta vadeli finansmanında yaygın olarak kullanılan leasing, alışıl gelmiş finansman yöntemlerine göre büyük avantajlar sağlamaktadır. İşletmelerin aktif yapısına esneklik kazandırması, teknolojik gelişmelere uyum sağlama imkanı vermesi, özellikle yeni teknolojilerin transferinden doğabilecek riskleri asgariye indirmesi, sabit maliyetleri değişken maliyetlere dönüştürme olanağı sağlaması, işletmelerin borçlanarak makine ve teçhizat satın alma yerine sadece kira ödemek su-

retiyle yatırım kaynakları sağlayabilme fırsatını vermesi gibi pek çok avantajlar sağladığı için bilhassa gelişmiş ülkelerde direkt finansmana alternatif olarak başvurulmuş bir kaynak durumuna geçmiştir. Bu kaynak aynı şekilde gelişmekte olan ülkeler içinde oldukça caziptir. Bu nedenledir ki bir çok leasing şirketi ulusal sınırları aşarak uluslararası alanda iş yapmaktadır (YÜCE-YAĞAŞ: 1995-130)

Bu çalışmada üzerinde durulan temel konular leasing işleminin avantajları ve muhasebeleştirilmesi olacaktır.

II. GENEL AÇIKLAMALAR

Ünlü İngiliz iktisatçısı Adam SMITH'in sermaye birikiminin kaynağının üretim araçlarının mülkiyeti olmayıp işletilmesinin olduğu tezi leasingin temelini oluşturmaktadır (PARASIZ : 1991-591).

Ülkemizde 1986 yılından itibaren uygulanmaya başlanan Leasing, 28 Haziran 1985 tarih ve 18795 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu'nun 4 ncü maddesi ile "Kiralayanın, kiracının talebi ve seçimi üzerine üçüncü kişiden satın aldığı veya başka suretle temin ettiği bir malın zilyedliğini, her türlü faydayı sağlamak üzere ve belli bir süre feshedilmemek şartı ile kira bedeli karşılığında, kiracıya bırakılmasını öngören bir sözleşmedir." şeklinde tanımlanmıştır.

Kanunda belirtilen tanımda görüldüğü üzere finansal kiralama, orta vadeli yatırım kredisi, kira ve taksitli satış gibi üç değişik işlemin birleşmesinden oluşmaktadır (CEYLAN: 1995-12).

Bu tanıma göre leasing işleminde üç taraf vardır. Bunlar;

- Yatırımcı işletme (Kiracı)
- Satıcı
- Leasing kuruluşu (Kiralayan)

Yatırımcı genel olarak hukuki işlem yapmaya yetkili her türlü kişi ve kuruluştur. Buna göre her türlü şahıs firmaları, her türlü ortaklıklar, serbest meslek mensupları kiracı olabilirler. Düzenlenen kira sözleşmesi ile kiracı sabit bir yükümlülük altına girmektedir. Dolayısıyla finansal kiralama, borçla finansmanın bir şekli olarak kabul edilmektedir (BAYAR - AYDIN: 1994-339).

Leasing kuruluğu ise, 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu'nun 10 ncu maddesi gereği anonim şirket şeklinde kurulmuş finansal kiralama şirketleri ile 28.04.1992 tarih ve 21212 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Finansal Kiralama şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyetlerine ilişkin yonetmeliğin 11 nci maddesi gereği mevduat kabul etmeyen kalkınma ve yatırım bankaları ile özel finans kurumlarıdır.

Yatırımcı, yatırım malını ve satıcısını belirledikten sonra satıcıdan fiyat, ödeme ve teslimat konularını içeren bir proforma fatura alır ve leasing firmasına iletir. Genellikle başvuruda istenen belgeler şunlardır;

Tüzel kişiler için;

- Ticaret Sicil Gazeteleri,
- Vergi Dairesi onaylı son 3 yıllık bilanço ve gelir tabloları,
- Son döneme ait ayrıntılı mizan,
- Vergi levhası fotokopisi,
- İmza sirküleri,
- Proforma faturalar,
- Firma ve firma ortakları adına kayıtlı olan gayrimenkullerin tapu senetlerinin fotokopileri.

Gerçek kişiler için;

- İmza beyannamesi,
- Proforma faturalar,
- Sicil tastiknamesi,
- İkametgah belgesi,
- Vergi levhası,
- Nüfus cüzdanı örneđi, sürücü belgesi ve pasaport.

Firma kiralanacak malın özellikleri ile satış koşullarını inceler ve finansal kiralama teklifi hazırlayarak yatırımcıya sunar. Ayrıca kiracının mali yapısı ve yatırım malının özelliklerine göre leasing kuruluğu teminat talebinde bu-

lunabilir. Leasing kuruluğu tarafından istenebilecek teminatlar ve unsurları şöyledir;

- Şirket sahibinin kefaleti,
- Muteber başka bir şirket veya şahsın kefaleti,
- Senet, teminat mektubu,
- Menkul kıymet rehni ya da mevduat blokajı,
- Gayrimenkul ipoteđi,
- Gerçek müşteri çeki blokajı,
- Banka garantörlüğü,
- Diğer (depozito, peşinat, geri alım sözleşmesi vb.)

Yukarıda yer alan ve leasing kurumları tarafından talep edilebilecek teminatlar kiracının tüm borçlarını ödemesiyle çözölür (<http://www.iktisatleasing.com.tr/hakkinda/leasing.htm>).

Tüm koşullarda karşılıklı anlaşma sağlandıktan sonra leasing sözleşmesi imzalanır ve notere tescil ettirilir. Ayrıca kiralanan malın türüne göre özel sicile veya tapuya tescil yapılmalıdır (CEYLAN: 1995-82). Sözleşme süresi Finansal Kiralama Kanunu'nun 7 nci maddesi gereği 4 yıldır. Ancak 08.7.1992 tarih ve 21278 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 92/3170 karar sayılı "Finansal Kiralama İşlemlerinde Süre ve Sınırın Tesbitine Dair Yönetmelik" 1 nci maddesine göre finansal kiralama sözleşme süreleri aşğıdaki hallerde 4 yıldan daha kısa olabilir;

• Teknolojik niteliği veya ekonomik yararlanma ve işletme süresi itibariyle kullanımın 4 yıldan kısa olduğu Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'nca onaylanan mallar,

• Yurt içinde ve yurt dışında yerleşik finansal kiralama şirketleri tarafından yapılan kiralama işlemlerinde, ilk sözleşmenin devamı mahiyetinde, yeniden finansal kiralama sözleşmesine konu olan mallar,

• Yurt içinde veya yurt dışında savaş hali ile savaşa yol açabilecek durumlar veya sabotaj, yangın, ağır kaza ve tabii afetler sebebiyle kiralama konusu malın, bu malı kiralayanın ya da kiracısının zarar gördüğü haller.

Ayrıca bilgisayar yatırımları ile otomobil kiralama şirketleri, sürücü kursları, faaliyet konusu pazarlama olan şirketlerin otomobil yatırımları için sözleşme süresi 2 yıldır (http://www.meksaleasing.com.tr/leasing_t.htm).

Her türlü taşınır ve taşınmaz mal sözleşmeye konu olabilir. Ancak patent hakkı, fikri ve sınai haklar ile bilgisayar yazılımı gibi maddi olmayan konular için leasing yapılamaz. Öte yandan leasing konusu malın bağımsız ve üzerinden amortisman ayrılabilen bir özellik taşıması gerekir. Buna göre hammadde ya da ara malı niteliğinde bulunan ve kullanıldığında tüm özelliklerini kaybeden mallar, leasing konusu yapılamamaktadır (<http://www.fuarevi.com/leasing/mevzuat01.asp>).

Sözleşme yapıldıktan sonra, sözleşmeye konu olan mal yatırım teşvik belgesi kapsamında ise teşvik belgesi devri için Hazine Müsteşarlığı'na başvurulur ve devrin gerçekleşmesi sağlanır. Satış ve teslimat koşulları önceden belirlenmiş olan yatırım malı yurtiçinden yada yurtdışından leasing kuruluşu tarafından satın alınır ve yatırımcının kullanımına sunulur. Kiralama biçiminde olmasına karşın, leasing firması malın kullanıcısına borç para vermiş gibi olmaktadır. Bu bakımdan kiracının ödeyeceği taksitler malın bedeli ile birlikte bir tür kredi faizini içerecektir (SEYİDOĞLU: 1994-245). Yatırımcıda sözleşmede belirtilen kira bedellerini önceden öngörülen vadelerde leasing kuruluşuna öder. Büyük firmalar eğer kendileri için avantajlıysa diğer finansman olanaklarına göre leasingi tercih etmektedirler. Oysa önlerinde fazla seçenek olmayan orta ve küçük işletmeler için leasing cazip bir finansman yöntemidir. Ancak bu müşteri grubu belirli bir riskde beraberinde taşımaktadır (PARASIZ: 1997-594). Kiracının iflası leasing firmasını da iflasa sürükleyebilir. O bakımdan kiracıya uygulayacağı taksitler, aynı zamanda ticari riskin karşılığını da yansıtacaktır (SEYİDOĞLU: 1994-245). Finansal Kiralama Kanunu'na göre kiralaran yatırım malları tüm risklere karşı sözleşme süresince sigorta ettirilir. Bu süre içinde sigorta primlerinin ödenmesi kiracıya aittir.

Sözleşme süresi sonunda yatırımcı şu üç seçeneği tercih edebilir (CEYLAN: 1995-62):

- Önceden belirlenen bir ödeme karşılığında mala sahip olmak,
- Malı geri vererek, kira sözleşmesini sona erdirmek,
- Kira sözleşmesini daha düşük ödemelerle uzatmak.

3. LEASING İŞLEMİNİN AVANTAJLARI

• KDV Avantajı

Mal grupları bazında leasing işlemleri özel KDV indirimlerinden yararlanılmaktadır. Böylece yatırım malları daha ucuza mal edilerek finansman ihtiyacı aza indirilir. Bu bağlamda;

Uçak, helikopter, tekne-yat (12 m. altı), gemi (12 m. altı), dozer, ekskavatör, beton pompası, forklift, greyder, kompresör, kırıcı ve delici, kule vinçleri, yükleyici, transmikser, üretim makinaları, paketleme makinaları, gıda sektöründe kullanılan makinalar, takım tezgahları, matbaa makinaları, dizgi sistemleri, tanı cihazları, cerrahi cihazları, dişçi üniteleri, laboratuvar cihazları, optik cihazlar, dokuma tezgahları, iplik imalat makinaları, boya makinaları, konfeksiyon dikiş makinaları, güvenlik sistemleri, santral sistemleri, elektrik motorları, jeneratör, kesintisiz güç kaynağı, bilgisayar, fotokopi makinası, faks makinaları, telefon cihazları, büro makinaları, mutfak ve çamaşırhane donanımları gibi iktisadi kıymetlerde KDV oranı %18'den %1'e düşer.

Minibüs, kamyon, kamyonet, panelvan, çekici, transmikser (araç ise) gibi iktisadi kıymetlerde KDV oranı %18'den %8'e düşer.

Tekne-yat (12 m. üstü), gemi (12 m. üstü), binek otomobil, ses ve ışık sistemleri, TV ve radyo istasyonu, ısıtma ve soğutma cihazları gibi iktisadi kıymetlerde %18 olan KDV oranı değişmemektedir.

- Leasing ile yatırım mali peşin alınacağından pazarlık gücü artar,
- Leasing sözleşmesi her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır,
- Yatırım teşvik belgesine bağlanmış yatırımlarda, yatırım indirimi ve diğer avantajlar aynen yansıtılır,
- Kira planı, yatırımcı ile leasing şirketi tarafından belirlenir. Böylelikle yatırımcının fon akışına uygun esnek kira ödemeleri ile nakit akışı planlanabilir.
- Kiraların tamamı gider olarak kaydedilebilmektedir,
- Yatırım malının %100'ü finanse edilir, böylece özkaynaklara dokunulmamış olur,
- Kiralar, yatırımdan gelecek karlarla ödenebilir,

- Özellikle küçük ve orta ölçekli işletmelerin yararına olarak, orta ve uzun vadeli yatırım olanaklarının sınırlı olduğu dönemlerde, işletmelere uygun koşullu finansman kolaylığı sağlar,

- Kiralanan varlığın, teknik gelişmelerin gerisinde kalma riski azalır.

4. LEASING İŞLEMLERİNİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

Vergi mevzuatımızda, kiralanan varlığın kiralayanın bilançosunda sabit kıymet olarak yansıtılması ve üzerinden amortisman ayrılması, sözleşme kapsamında ödenen kiralara ise kiralayan tarafından ilgili dönemde gelir, kiracı tarafından gider kaydedilmesi öngörülmüştür. Uluslararası Muhasebe Standartlarında (UMS) ise finansal kiralamaya konu olan varlığın, kiracının mali tablolarında amortismanına tabi bir sabit kıymet, kiralayanın mali tablolarında ise bir alacak olarak yansıtılması öngörülmüş ve muhasebe kayıtları finansal kiralama - faaliyet kiralaması ayırımına tabi tutulmuştur. Türk Vergi Mevzuatında ise finansal kiralama ile faaliyet kiralaması arasında bir fark gözetilmemiştir. Her ne kadar 01.01.2002 tarihinde yürürlüğe konulan Türkiye Muhasebe Standartı - 17 (TMS-17) ile muhasebe kayıtlarının faaliyet-finance kiralama ile sat ve geri kirala işlemlerine göre nasıl yapılacağı belirtilmişse de mükellefler temel olarak vergi mevzuatına uygun mali tabloları kullanmak zorundadır. Zaten standartta belirtilen sat ve geri kirala işlemi Yargıtay tarafından geçersiz sayılmıştır.

Finansal kiralama sözleşmesine konu olan iktisadi kıymetin mülkiyeti, finansal kiralama şirketine aittir. Bu nedenle; sözleşme süresi içerisinde bu iktisadi kıymetler, finansal kiralama şirketince değerlendirilecektir. Yani; finansal kiralama şirketinin bilançosuna kaydedilerek, finansal kiralama şirketince amortismanına tabi tutacaktır. Sözleşmede iktisadi kıymetlerin sözleşme bitiminde kiracıya devri söz konusu değilse bu kıymetler finansal kiralama şirketince geri alınacak ve bu şirket tarafından değerlemeye devam edilecektir. Bunun yanı sıra sözleşmelerde genellikle malın mülkiyetini satın alma hakkı kiracıya verilmektedir. Bu durumla ilgili olarak Finansal Kiralama Kanunu'nda alım satım bedeline her hangi bir sınırlama getirilmemiştir. Bu durumda, alım satım bedelinin taraflarca serbestçe belirlenmesine engel olacak bir durum söz konusu değildir (METİN-YALÇIN: 1996-376).

Bu bağlamda finansal kiralama işlemlerinin muhasebeleştirilmesine yö-

nelik işlemler verilen örnekle kiralayan ve kiracı açısından ayrı ayrı irdelenecektir.

Örnek

Finansal kiralama faaliyetinde bulunan işletme müşterisinin talebi üzerine yapılan özleşme sonucu 10.01.2000 tarihinde bir üretim makinasını tamamı peşin olarak 20.000.000.000.- lira bedelle satın almış ve müşteriye 30.000.000.000.- liraya kiralamıştır. Sözleşme gereği kira süresi 5 yıl olup, kira ödemeleri her yılın Şubat ayının 15 nci günü akşamına kadar eşit miktarlarda peşin olarak tahsil edilecektir. İşletme satın aldığı makine için azalan bakiyeler yöntemi ile amortisman ayırmaya karar vermiştir. Belirlenen normal amortisman oranı %20'dir.

A. FİNANSAL KİRALAMA ŞİRKETİNİN YAPACAĞI KAYITLAR

Finansal kiralama konusu olan kıymetler, finansal kiralama şirketi tarafından maliyet bedeli üzerinden duran varlıklar hesaplarına kaydedilir. Maliyet bedeli, iktisadi bir kıymetin iktisap edilmesi veya değerinin artırılması için yapılan ödemelerle bu amaçla yapılan bilumum giderlerin toplamından oluşmaktadır (VUK, md. 262). Bu bağlamda maliyet bedelini fatura tutarı, taşıma sırasındaki sigorta giderleri, montaj öncesi depolama giderleri, taşıma ve hammaliye giderleri, montajla ilgili diğer giderler vb. giderler oluşturur. Noter masrafları, komisyon vb. giderlerin maliyet bedeline dahil ediliş edilmemesi veya genel giderler arasında gösterilmesi ihtiyaridir.

Makinanın Satın Alınması

	10.01.2000	
253 TESİS, MAKİNA VE CİH. HS.	20.000.000.000	
191 İNDİRİLECEK KDV HS.	200.000.000	
100 KASA HS.		20.200.000.000
	/	

Sözleşmeye konu olan iktisadi kıymetin mülkiyeti, finansal kiralama şirketine ait olduğundan "253 TESİS, MAKİNE ve CİHAZLAR HSB."na kaydedilir. Üretim makinaları için KDV oranında %18'den %1'e düşer. İktisadi kıymetin alış kaydından sonra leasing işleminin tahakkuk kaydı yapılır.

Düzenlenen kira sözleşmesi ile kiracı sabit bir yükümlülük altına girmektedir. İlk yıla ait kira tutarı yani 6.000.000.000.- liralık kısım yapılan tahakkuk kaydında kısa vadeli alacaklar içerisinde "120 ALICILAR HS."na, takip eden yıllara ait kira tutarları ise uzun vadeli alacak hesaplarından olan "220 ALICILAR HS."na kaydedilerek takip edilir.

Makinanın kiraya verilmesinin tahakkuku

/	
120 ALICILAR HS.	6.000.000.000
220 ALICILAR HS.	24.000.000.000
380. GELECEK AYL. AİT GEL. HS.	6.000.000.000
480 GELECEK YIL. AİT GEL. HS.	24.000.000.000
/	

Finansal kiralama bedellerinin tahsili konusunda vergi kanunlarında özel bir hüküm yoktur. Finansal Kiralama Kanunu ile sözleşmeye taraf olanlarca ödeme miktarının ve dönemlerinin sabit ve değişken olarak serbestçe belirlenebileceği hükme bağlanmıştır.

Birinci Taksitin Tahsili

/	
100 KASA HS.	6.060.000.000
380 GEL. AYL. AİT GEL. HS.	6.000.000.000
600 YURTİÇİ SATIŞLAR HS.	6.000.000.000
391 HESAPLANAN KDV HS.	60.000.000
120 ALICILAR HS.	6.000.000.000
/	

Amortisman Hesaplamaları

$$\text{Ekonomik Ömür} = 1 / \text{Amortisman Oranı} = 1 / 0,20 = 5 \text{ yıl}$$

İşletme azalan bakiyeler amortisman yöntemi ile 5 yıl süre ile iktisadi kıymeti için amortisman ayıracaktır. Eğer kira süresinin bitiminde, varlığın mülkiyetinin kiracıya geçeceğine ilişkin belirsizlik varsa, varlığın kiralama süresi veya hizmet süresinden hangisi kısa ise o süre içerisinde varlık tümüyle amorti edilir (TMS-17, md. 19). Kiralanan varlığın kira sözleşmesi sonunda mülkiyetinin kiracıya geçeceği konusunda makul ölçüde kesinlik varsa, varlığın değeri faydalı ömrü içinde amorti edilmeli ve beklenen kullanım süresi varlığın faydalı ömrü olmalıdır. Aksi durumda varlık, kira süresi veya hizmet sü-

resinden hangisi kısa ise o süre içinde amorti edilir (TMS-17, md. 20). Standartta belirtilen bu hükümler VUK'nun amortismanla ilişkin hükümleriyle uyumsuzdur. Finansal Kiralama Kanunun sözleşme süresini asgari 4 yıl (özel süreler hariç) olarak düzenlemiş olması amortisman oranı %25 iken VUK hükümlerine uyumlu idi. Ancak 4008 sayılı Kanunun 10 ncu maddesiyle VUK'nun 315. maddesinde yapılan değişiklik sonucu 01.01.1995 tarihinden itibaren amortisman oranı %20 olmuştur. Bu durum vergi mevzuatımıza göre sözleşme bittiğinde iktisadi kıymetin tamamen amorti edilmeden kiracıya devri sonucunu doğurmaktadır.

Amortisman hesaplama tablosu ise;

Yıllar	Amortismanla Tabi Değer	Amort. Oranı	Amortisman Tutarı
2000	20.000.000.000	% 40	8.000.000.000
2001	12.000.000.000	% 40	4.800.000.000
2002	7.200.000.000	% 40	2.880.000.000
2003	4.320.000.000	% 40	1.728.000.000
2004	2.592.000.000	% 100	2.592.000.000

Ayrılan amortismanlar, finansal kiralama firması hizmet işletmesi olduğundan dolayı "740 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ" hesabına kaydedilir. Hizmet işletmelerinde 71, 72 ve 73 hesap gruplarında yer alan hesaplar kullanılmaz (CANIKLI: 1998-1206).

Amortisman Ayrılması

	31.12.2000	
740 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ HS.	8.000.000	
257 BİRİKMİŞ AMORT. HS.	8.000.000	
	/	

Yıl sonunda "740 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ" hesabının borcuna kaydedilen tutarlar "741 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ YANSITMA" hesabının alacağı karşılığı "622 SATILAN HİZMET MALİYETİ" hesabının borcuna kaydedilir.

	31.12.2000	
622 SAT. HİZ. MAL. HS.	8.000.000.000	
740 HİZMET ÜRETİM MAL. YNS. HS.		8.000.000.000
	/	

Son olarak "622 SATILAN HİZMET MALİYETİ" hesabı ve dönem boyunca oluşan diğer gelir ve gider hesaplarıda "690 DÖNEM KAR veya ZARARI" hesabına aktarılır. Maliyet muhasebesi hesabı ile yansıtma hesabı karşılıklı ters kayıtlarla kapatılır.

31.12.2000		
690 DÖNEM KAR veya ZAR. HS.	8.000.000.000	
622 SATILAN HİZMET MAL. HS.		8.000.000.000
/		
741 HİZ. ÜRE. MAL. YNS. HS.	8.000.000.000	
740 HİZMET ÜRE. MAL. HS.		8.000.000.000
/		

Bu şekilde birinci yıla ait kayıtlar bitirilmiş olur. İkinci yıl için yapılacak ilk işlem tahsil edilecek kira bedelinin uzun vadeli alacak hesapları arasından çıkarılarak kısa vadeli alacaklar arasına alınmasıdır.

01.01.2001		
120 ALICILAR HS.	6.000.000.000	
480 GEL. YILLARA AİT GELİRLER HS.	6.000.000.000	
220 ALICILAR HS.		6.000.000.000
380 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER HS.		6.000.000.000
/		

İkinci Taksitin Tahsili

15.02.2001		
100 KASA HS.	6.060.000.000	
380 GEL. AYLARA AİT GEL. HS.	6.000.000.000	
600 YURTİÇİ SATIŞLAR HS.		6.000.000.000
391 HESAPLANAN KDV HS.		60.000.000
120 ALICILAR HS.		6.000.000.000
/		

Amortisman ve diğer dönemsonu kayıtlarını birini yıl (2000 yılı) kayıtlarında olduğu gibi yapılır.

Takip eden diğer kira dönemlerinde yukarıdaki kayıtlar tekrarlanır. Sözleşme sonunda makinanın bedelsiz olarak müşteriye devri kararlaştırıldığında ise, makinanın varlıklar arasından çıkış kaydı aşağıdaki şekilde yapılır;

/		
257 BİRİKMİŞ AMORT. HS.	20.000.000.000	
253 TESİS, MAKİNE VE CİHAZLAR HS.	20.000.000.000	
/		

B. KİRACININ YAPACAĞI KAYITLAR

Düzenlenen sözleşmeyle kiracı sözleşme süresi boyunca sabit bir yükümlülük altına girmektedir. İlk yıla ait kira tutarı yani 6.000.000.000.- liralık kısım yapılan tahakkuk kaydında kısa vadeli yabancı kaynaklar içerisinde "320 SATICILAR HS."na, takip eden yıllara ait kira tutarları ise uzun vadeli yabancı kaynaklar hesaplarından olan "420 SATICILAR HS."na kaydedilerek takip edilir.

Kiralama İşleminin Tahakkuku

180 GEL. AYL. AİT GİD. HS.	6.000.000.000
280 GEL. YIL. AİT GİD. HS.	24.000.000.000
320 SATICILAR HS.	6.000.000.000
420 SATICILAR HS.	24.000.000.000

Dönemsellik kavramı gereği ödenen kiralara ilgili oldukları dönemde gider yazılır. Kira ödemeleri Direkt İlk Madde ve Malzeme ile Direkt İşçilik giderleri dışında kalan giderlerden olduğundan "730 GENEL ÜRETİM GİDERLERİ HS."da muhasebeleştirilir. Finansal kiralama bedellerinin ödenmesi konusunda serbesti getirilmiş olup kira süresi boyunca kiralara eşit şekilde ödenmesi Danıştay 3 ncü Dairesi'nin E.1994/5008, K.1995/1745 sayılı kararıyla uygun bulunmamıştır.

Birinci Taksitin Ödenmesi

15.02.2000	
730 GEN. ÜRETİM GİD. HS.	6.000.000.000
191 İNDİRİLECEK KDV HS.	60.000.000
320 SATICILAR HS.	6.000.000.000
100 KASA HS.	6.060.000.000
180 GEL. AYL. AİT GİD. HS.	6.000.000.000

Dönemsonunda "730 G.Ü.G. HS."nın borcuna kaydedilen giderler, "731 G.Ü.G. YANSITMA HS."nın alacağı karşılığı "151 YARIMAMULLER ÜRETİM HS."na borç kaydedilir. Son olarak maliyet muhasebesi hesabı ile yansıtma hesabı karşılıklı ters kayıtla kapatılır.

Dönemsonu Kayıtları

31.12.2000	
151 YARI MAM.ÜRETİM HS.	6.000.000.000
731 G.Ü.G. YNS. HS.	6.000.000.000
/	
731 G.Ü.G. YNS. HS.	6.000.000.000
730 G.Ü.G.	6.000.000.000
/	

Bir şekilde birinci yıla ait kayıtlar bitirilmiş olur. İkinci yıl için yapılacak ilk işlem ödenecek kira bedelinin uzun vadeli borç hesapları arasından çıkarılarak kısa vadeli borçlar arasına alınmasıdır.

01.01.2001	
180 GEL. AYL. AİT GİD. HS.	6.000.000.000
420 SATICILAR HS.	6.000.000.000
280 GEL. YIL. AİT GİD. HS.	6.000.000.000
320 SATICILAR HS.	6.000.000.000
/	

İkinci Taksitin Ödenmesi

15.02.2001	
730 GEN. ÜR. GİD. HS.	6.000.000.000
191 İNDİRİLECEK KDV HS.	60.000.000
320 SATICILAR HS.	6.000.000.000
100 KASA HS.	6.060.000.000
180 GEL. AYL. AİT GİD. HS.	6.000.000.000
/	

Dönemsonu kayıtları ile takip eden kira dönemlerine ait kayıtlar önceden belirtildiği şekilde tekrarlanır.

Kira süresi sonunda makinanın bedelsiz devir alınması durumunda iktisadi kıymetin emsal bedeli üzerinden KDV tahakkuk ettirmeden kayıtlara intikal ettirilir ve emsal bedel üzerinden amortisman ayrılır (CANIKLI: 1998-529).

/	
253 TESİS, MAKİNE ve CİH. HS.	1.000.000.000
679 DİĞ. OLAĞANDIŞI GEL. VE KARLAR HS.	1.000.000.000
/	

5. SONUÇ

Yatırım malının satın alınması yerine, finansal kiralama yöntemiyle sağlanması, işletmelerin sermayeleri ile diğer ihtiyaçlarını karşılamasına ve verimliliğini, karlılığını arttırmasına yardımcı olmaktadır. Türkiye'de hizmet veren leasing sektörü, yatırımcı firmalar için orta vadeli finans kaynağı haline gelmiştir. Yatırım malının alınması ile gerçekleşiyor olsa da leasing işlemi sonuçta bir kredi verme işlemidir.

Yatırımcı işletmeler için cazip avantajları olmasına rağmen bu güne kadar vergi mevzuatımız ile Finansal Kiralama Kanunu birlikte ele alınarak koordineli bir düzenlemeye gidilmemiştir. Muhasebe kayıtlarının ağırlıklı olarak vergi kanunları tarafından belirlendiği ülkemizde, mali mevzuatın finansal kiralamanın kendine has niteliklerini açıklayan, UMS standartlarına uyumlu ve bu işlemi diğer kira ve satışlardan ayıran net sınırları çizen hükümlere yer verilmelidir.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- BAYAR, Doğan - AYDIN, Nurhan; İşletmelerde Finansal Yönetim. Etam AŞ. Matbaası, Eskişehir 1994.
- CANIKLI, Nurettin; Bütün Yönleriyle Tek Düzen Muhasebe Sistemi, Erkam Matbaası, İstanbul 1998.
- CEYLAN, Ali; İşletmelerde Finansal Yönetim, Ekin Kitaubevi, Bursa 1995.
- CEYLAN, Ali; Finansal Teknikler, Ekin Kitabevi, Bursa 1995.
- METİN, Kazım - YALÇIN, Hüseyin; İşletmeye Dahil İktisadi Kıymetleri Değerleme, Kılavuz Yayınları, İstanbul 1996.
- PARASIZ, M. İlker; Para Banka ve Finansal Piyasalar, Ezgi Kitabevi, Bursa 1997.
- SEYİDOĞLU, Halil; Uluslararası Finans, Güzem Yayınları No:8, İstanbul 1994.
- YÜCE, Mehmet - YAVAŞ, Recep; Türk Vergi Mevzuatı Açısından Leasing (Finansal Kiralama) ve Uygulamada Görülen Aksaklıklar, Vergi Sorunları Dergisi, Mayıs 1995, Sayı: 80.
- 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu
- Finansal Kiralama Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyetlerine İlişkin Yönetmelik.
- 92/3170 sayılı Finansal Kiralama İşlemlerinde Süre ve Sınırın Tesbitine Dair Yönetmelik.
- Türkiye Muhasebe Standartı - 17 (TMS-17) Kiralama İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi.
- <http://www.fuarevi.com/leasing/mevzuat01.asp>
- <http://www.iktisatleasing.com.tr/hakkinda/leasing.htm>
- http://www.meksaleasing.com.tr/leasing_t.htm